

CERCO UNA PEDRA

Rebo un paquet de contingut desconegut i procedència coneguda. Enfront de mi el missatger sembla divertit pel meu desconcert. Quina emoció desembolicar allò que embolica. És el millor moment del concepte regal. Sobre tot quan no hi ha caixes rígides pel mig i el tacte s'avança a la visió. S'admeten apostes. A través del paper palpo alguna cosa de la forma i grandària d'una patata, però molt més dur i pesant. Miro el missatger als ulls. És Jordi Agustí, director de l'Institut de Paleontologia M. Crusafont de Sabadell. Estic intrigat. El remitent és David Lordkipanidze, director del Museu Nacional de Geòrgia, amb qui he fet molta lliga en les dues úniques ocasions en què ens hem trobat. La intriga augmenta. Últim gest i, hop!, heus ací la peça.

Sembla una pedra. És una pedra! Una pedra? De sobte comprenc i m'avergonyeixo. L'última frase de l'última conversa entre els tres (el remitent, el missatger i el receptor) va ser aquesta: "Si no pots venir a Tbilissi, t'envio el *chopper* perquè el toquis." (Podia haver dit, però no va dir: "Si no pots venir a Tbilissi, t'envio una imatge del *chopper* perquè el veges"). No era una fórmula de cortesia per a acomiadar-se, era una promesa. Ara tinc el *chopper* en les meves mans.

En l'argot dels paleoantropòlegs s'anomena *chopper* a un cudol fracturat de tal manera que la superfície de fractura bé pot servir com un estri a mitjan camí entre un martell i una destal. Però la pedra que tinc entre les mans no és un *chopper* qualsevol. Acaba d'aparèixer al jaciment de Dmanisi i pertany a un homínid acabat de batejar com a *Homo georgicus*, molt anterior al fins ara presumpte primer colonitzador d'Europa, l'*Homo erectus*. Va viure fa ni més ni menys que un milió set-cents mil anys. El jaciment de Dmanisi trenca tots els esquemes sobre l'hominització del continent.

Tinc en les meves mans una eina de més d'un milió d'anys. L'emoció és forta perquè, repeteixo, tinc en les meves mans una eina de més d'un milió d'anys. De sobte, algú pretén que torni de cara a terra al segle XXI. Té raó. Fa uns minuts que la conferència hauria d'haver començat. I no puc escapo-

lir-me'n per a dedicar-me al que més m'abellix en aquest moment: posar-me a la pell del pioner de la ultraprehistòria. No tinc excusa perquè resulta que el conferenciant sóc jo.

En primera fila, la mirada somrient del missatger no m'ajuda gens a concentrar-me en el tema anunciat. Per sota la taula em vaig passant el tresor d'una mà a l'altra. De la dreta a l'esquerra. De l'esquerra a la dreta. Sense deixar de parlar sobre qüestions de la

moderna museologia científica, faig un petit descobriment sota la taula. Amb la mà dreta, el *chopper* s'agarra amb força i comoditat. En aquesta situació, un se sent capaç de qualsevol proesa, proesa de precisió o proesa de força. L'eina dóna gran seguretat. La mà dreta se sent forta, suau, eficaç i precisa agarrant la peça. Sembla esculpida a la seva mesura. La mà esquerra, no obstant això, no troba ni una sola posició que assegurí la pedra amb una mínima dignitat. S'escapa, s'escorre, no es pot estrènyer, ni colpejar, ni tallar, ni rascar... En

qualsevol posició, la mà esquerra se sent insegura, maldestra, tímida, fins i tot ridícula... Déu meu! L'individu que va fabricar aquesta peça fa més d'un milió d'anys només podia ser destre com jo. Continuo parlant, però començo a derivar per fer-me venir bé les coses. El missatger, Jordi Agustí arrufa suaument el nas sense deixar de somriure. Ha notat alguna cosa. La xerrada té un final imprevist.

Trac les mans de davall la taula i invito l'audiència a acompanyar-me en els meus somiejos ultraprehistòrics: camino pel centre del riu fent botets. Cerco una pedra que s'adigui bé amb la meua mà dreta, una pedra que pugui fondre's amb la meua mà: "Aquesta no,... ni aquesta,... ni aquesta... aquesta semblava que sí, però tampoc,... aquesta potser sí, però no és perfecta... Ara! Ja la tinc! Insuperable! Ara, sense soltar la pedra, la faig percutir amb una altra. Ja està! Ja puc picar ossos i arribar a la medul·la d'una deliciosa carronya..." La conferència ha acabat, però alguns s'acosten per a agarrar aquella mateixa pedra, ara amb la dreta, ara amb l'esquerra.

JORGE WAGENSBERG

Director de CosmoCaixa, Barcelona

